

'Crɛn -mʊ', Pɔlu gba la FILIPUKUE

yi

1 ¹Mɔ Pɔlu kɔ Timote 'hʊen-, -v mɔ -Yusu 'Klɪsu a -kvannunyibli, -a mu yi 'crɛn -bu 'cru. 'A mu -mʊ', -v mɔ Nyɪsua a dakɔ, 'kɪ 'lɪ Filipudɪ 'kwli, 'a mu -a yi -mɔ 'cru -ni, 'aan pɛpɛ -mʊ', -v kɔ -Yusu 'Klɪsu 'hʊen-, -v -mʊɛ. A bi 'lɪ yi, a kɔ 'cʊɛ a 'yie=tunyʊ, kɔ 'cʊɛ a -hɛenyibli, 'aan pɛpɛ, 'a mu -kɔ 'crɛn -bu. ²-Aan 'Bai Nyɪsua, kɔ -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɪsu, bu nu 'a mu -haande -mɔ, kɔ, bu -nyi 'a mu kibʊwɛenle.

Pɔlu yi -nyi Nyɪsua 'wio, Filipukue a 'cʊɛ a -ti

³'A -nɛ ti, 'bu mɔ, 'ni yi 'aan -ti 'lu -mɔ le ni -hie, -ɛ -bi 'n yi -nyi Nyɪsua 'wio, 'kɪ 'v 'aan -ta'. ⁴'A -nɛ ti, 'bu mɔ, 'ni yi Nyɪsua ni dɛ, 'kɪ 'v 'aan -ta', -ɛ bi 'na plɔ ble ni. ⁵'N yi -nyi Nyɪsua 'wio, -kɔti kʊɛ la 'lɪ -nyrɔwɔ -mʊ' 'yie bu, -ɛ kɔ 'yri a -hɛ la -Yusu a nyibli, -bu di -didi, -bu yɛ -nyrɔwɔ -bu kɪ, a bi 'mu kɪ, =a pɪ nyibli Nyɪsua a -haantitie. ⁶'N yi-e ni, -ɛ mɔ, Nyɪsua -mʊ', -ɛ -tu yɪnɔ-kʊan -wlu, 'kɪ 'lɪ 'aan =wli kɪ, ɛ di gba-a 'lu -mɔ -gbagba, ɛ 'mʊ-v -mɔ -wɛ, -nyrɔwɔ -mʊ', -Yusu 'Klɪsu di ya dɛ. ⁷ɛ kɔ 'v lɛ, 'kɪ -bu kɔ 'lu a lɛ-hihiedʊ a 'mʊ, 'kɪ 'v 'a mu -mɔ. 'ɛ mɔ -tɛɛ, 'ni nʊɛ nɛ 'a mu diakti, 'kɪ 'lɪ 'na -wlu a pɛpɛ kɪ, -kɔti 'aan pɛpɛ, a kɔ 'mʊ 'hʊen-, Nyɪsua nu -a mu -haande -mɔ, -ɛ di-e nu, a 'mʊ 'mʊ -hɛɛ -ni, -tɛ ti nɛ -bu, tɛ 'n ni 'nɛ-ʒi', kɔ, 'ni yi Nyɪsua a -haantitie -mɔ le ni nɛ, 'kɪ 'v -batipɔnyɔ yi, 'mʊ -nɛ-ɛ yi -tɔɔ -ni, -ɛ mɔ, -haantitie a 'mʊ, ɛ mɔ -ti a -tɛɛ -nɔ. ⁸'Bu mɔ, 'ni pʊ lɛ, -ɛ mɔ, 'n nʊɛ nɛ 'a mu ni, ɛ mɔ -ti a -tɛɛ -nɔ, -ɛ nu-o, Nyɪsua yi-e ni, -ɛ mɔ, 'n hɛ -ti a -tɛɛ. Nʊɛlɛ -bu, 'n nʊɛ nɛ 'a mu, 'kɪ ɛ -hʊen 'lɪ -Yusu 'Klɪsu -mɔ. ⁹Dɛ -kɔ -ti 'ni dɛ Nyɪsua, 'kɪ 'v 'aan -ta', ɛ nɔ- mɔ ba nʊnʊɛ -ni, 'ti- 'aan nʊnʊɛlɛ a 'mʊ, bu bii kɪ. 'Bu mɔ, nʊnʊɛlɛ 'bu yi klɛ ni -bii -ni, a di -ti a -tɛɛ -mʊ' 'ni yi, ɛ kɔ, a 'mʊ yɪnɔ-tebli kɔ yɪnyre-tebli a 'yile-hihiale yi, ¹⁰-ɛ di-e nu, a 'mʊ 'lɪ yɪnɔ-tebli 'lɪ -ha, a 'mʊ-v nu. 'Bu ni 'mʊ lɛ, -nyrɔwɔ -mʊ', -Yusu 'Klɪsu di

ya de, -ε bu a di 'v yɪ 'nɪ 'sii -ni, yɪnyredε =du 'nɪ -ha 'lɪ 'a mu 'lɪ nɪ. ¹¹-Yusu 'Klɪsɪ, ε nɔ- di-e nu, -aan nunuklɔ 'mu 'v yɪ 'sii -ni. Nyibli -mu', -v di de a 'mu 'ye, v di pu Nyɪsɪa 'nyre le, kɔ, v 'mu=v -tɪ a 'yi'buale -nyɪ -wε.

De -mɔ de gbagbu, nɔ- mɔ -bu -nyi -Yusu 'Klɪsɪ -tɪ a 'yi'buale

¹²'Diayɪnu -na, ba kɔ 'a yiyie, -ε mɔ, bu pu 'mu =jɪ, ε 'yɪ-tɪ -nu, Nyɪsɪa a -haantitie 'ε 'yɪ bu -nyra, kεε, ε 'hεen bu. ¹³ε -hen 'nyre, 'seyo a pεpε -bu, -v =tɪui -gulɔnuma a 'kayu 'yie, kɔ nyibli -bu, -v nɪ 'nε- -tuo kɪ, v yi-e nɪ, -ε mɔ, -tε 'n mɔ -Yusu 'Klɪsɪ a nyiblo, ε nɔ- kɔ -tɪ 'nɪ nɪ 'nε- =jɪ'. ¹⁴De -bɪ nɪ 'v, ε nɔ- mɔ 'na =jɪ' a nɪnu, ε -nyi -Yusu a nyibli -hɔɔhɔ 'klɪ, 'kɪ bu kuo -aan Kɔkɔnyɔ =wɪv yɪ -tεε. U 'nɪ -pie 'kɪ huannɔ, 'kɪ bu lee -Yusu a -tɪ nyibli. ¹⁵Nyibli -bɪ nɪ 'v, 'v hɛ -Yusu 'Klɪsɪ a -tɪ, -ε nu=ɔ, v =tɪui 'mu ca -mɔ. U -hɔε bu -nyi 'mu 'kla-wliye'yɪya. Kεε, -v -bɪ nɪ 'v, 'v hɛ Nyɪsɪa a -tɪ, 'kɪ 'lɪ 'waa =wɪt a pεpε kɪ. ¹⁶U nɪ-e nɪ, -kɔtɪ v nɔε 'mu nɪ, ε kɔ, 'v yi-e, -ε mɔ, Nyɪsɪa lee 'mu nɪ, 'kɪ =bu tɔɔ =nε nyibli, -ε mɔ, Nyɪsɪa a -haantitie mɔ -tɪ a -tεε =nɔ. ¹⁷Nyibli -bɪ -mu', -v =tɪui 'mu ca -mɔ, v hɛ -Yusu 'Klɪsɪ a -tɪ nɪ, -kɔtɪ v -hɔε=ε nɪ, 'kɪ bu nɪ 'v 'mu 'lu yɪ. U nεε 'lɪ nɪ 'hɔen. U nɪ-e nɪ, -ε di-e nu, 'mu =hɔen 'ye de, 'kɪ 'nε =jɪ'. ¹⁸Kεε, ε 'nɪ 'yaa=a 'mu 'kla -wliye. 'Ye =bu bu yɪ 'lɪ-tɪ =wɪv -hɔan 'kwɪlɪ nɪ -hlεε -nɪ, -hɔv' bu yɪ 'lɪ-tɪ =wɪv 'yɔɔɔ 'kwɪlɪ nɪ -hlεε -nɪ, -Yusu a -haantitie, ε nɔ- v pɪ. 'N nɪ dɔɔv, de a 'mu a -tɪ, kɔ 'n 'tɛ di dɔɔv nu, 'a -tɪ. ¹⁹ε mɔ -tεε, 'n yi-e nɪ, -ε mɔ, -bati -mu', v pu 'mu le, ε di-e 'nɪ nu, Nyɪsɪa 'mu 'mu wa, -kɔtɪ a de Nyɪsɪa, 'kɪ 'v 'na -ta', kɔ, -Yusu 'Klɪsɪ a -Hihɪu, ε yɪ 'mu 'nɪ -hεε -nɪ -wε. ²⁰De 'n -hɔε seyɪ-seyɪ, kɔ, 'n yɪ -ple, nɔ-mɔ, 'nɪ 'nuo 'lɪ -dedede, -ε di 'mu -tɔv -nuu -nɪ, kɔ, 'nɪ 'saa 'lɪ, 'tɪ- 'n -hɔε=ε nɪ, 'kɪ 'na nunuklɔ a -ta', nyibli bu pu -Yusu 'Klɪsɪ 'nyre le, -tε tɪ nε -bu, kɔ 'a -nε tɪ -dɔv, mɔ 'ye =bu =bu nɪ 'klɔ, -hɔv' =bu 'ku. ²¹Mɔ 'ye =bu 'n nɪ 'klɔ, de gbagbu, ε nɔ- mɔ =bu -nyi -Yusu 'Klɪsɪ -tɪ a 'yi'buale, mɔ 'ye =bu 'n 'ku, -ε -bɪ 'na 'kukɔv -hi 'v 'na 'klɔnɪnu nɪ, -ε nu=ɔ, 'kɪ 'n di 'v=v 'hɔv mu. ²²Bu mɔ, 'nɪ 'tɛ nɪ 'klɔ, 'n -wε 'lɪ =bu nu -kɔan nɪ, -ε di nyibli -hεε -nɪ. -Tε ε nɪ 'mu le, 'a -tɪ, 'hru =bu di 'lɪ -ha, 'n 'yɪ-tɪ -yi. ²³Bu 'ku, kɔ, =bu nɪ 'klɔ, -tεblɪ nɪ 'hɔen a 'mu, nɔ- kɔ -gbati 'n nɪ 'v. 'Kɪ 'lɪ 'kɪbɪa -bɪ kɪ, 'n -hɔε wen=ε nɪ, =bu 'ku wen, -ε di-e nu, 'n kɔ -Yusu 'Klɪsɪ 'hɔen-, -a 'mu 'hɔv bu -nɪnɪ -nɪ. De a 'mu, ε di nu wen -tεε, 'ε -hi 'v =bu nɪ 'klɔ. ²⁴Kεε, 'kɪ 'lɪ 'kɪbɪa -bɪ kɪ, ε nu -tεε -wε, 'kɪ =bu nɪ 'klɔ, 'aan -tɪ, -ε di-e nu, 'mu 'a mu -hεε -nɪ. ²⁵'A -tɪ, 'n yi-e nɪ, -ε mɔ, 'n 'tɛ di 'klɔ nɪ, 'mu 'lɪ 'a mu 'nyɪ nɪ, -ε di-e nu, a 'mu ye' -muu -nɪ, 'kɪ 'v Nyɪsɪa a 'hru wɔn, kɔ, a 'mu dɔɔv nu diaktɪ. ²⁶'A -tɪ, 'nɪ -hɔn 'nε- =jɪ, 'n di di 'lɪ 'a mu -mɔ, a 'mu -Yusu 'Klɪsɪ 'nyre le pu, 'na 'lɪdidie a -tɪ.

²⁷De -mɔ de gbagbu, ε nɔ- mɔ 'a mu -Yusu 'Klɪsɪ a nyibli, 'aan nunuklɔ bu nu=ɔ, -Yusu 'Klɪsɪ a -haantitie, bu kɔ -tɪ a 'yi'buɔɔ. Mɔ 'ye =bu =bu di 'lɪ 'a mu -mɔ, mɔ 'ye =bu =bu 'yɪ 'lɪ -di, 'n -hɔε =bu 'wɪn, -ε mɔ, a kɔ 'lu a le-hihie nɪ -do, 'a -mɔε, ε kɔ, 'a kɔ =wɪv nɪ -do, 'a nɪ -kɔan, -ε di-e nu, nyibli 'mu -Yusu 'Klɪsɪ a -haantitie =wɪv yɪ -kuo -nɪ. ²⁸'A 'nɪ 'pie 'kɪ 'aan

graanyibli a huannu de. 'Bu mɔ, ba 'ye ni pie 'waa huannu, v di-e 'ni yru, -e mɔ, Nyɔsua a -bati di -nu 'ni kɔ, kɛɛ, 'a mu -mɔ -bi, Nyɔsua wa 'a mu ni. Nyɔsua a -gbetu, ε nɔ- di -nu de 'a mu -tɔɔ -ni. ²⁹Nyɔsua naa 'li -Yusu 'Kɔsu 'li, 'ε -nyi 'a mu 'hru, 'ki ba kuo -ne -wɔv yi. E 'yi ba kuo -ne -wɔv yi ni -do a 'hru, ε 'yi 'a -mɔɔ -nyi, kɛɛ, ε -nyi 'a mu 'hru ni -wɛ, 'ki ba 'ye -hwen, -Yusu 'Kɔsu a 'mu, 'a -ti. ³⁰A 'ye la-a ni, -e mɔ, 'n ni la -Yusu a -kuan ni -tɛɛ, -wɔ yi nyiblo -bu, -ε yi -wɔnle -tɛɛ. -Tɛ ti nɛ -bu, a yi 'ni 'win, -ε mɔ, 'n 'tɛ -wen, -ε kɔ -ta', 'aan 'mumu, yi-wɔnwɔnle a 'mu, ε nɔ- a -wɔnwɔn yi.

Ba kɔ 'lu a le-hihiedu -mu', -Yusu 'Kɔsu kɔ la

2 ¹A kɔ -Yusu 'Kɔsu, 'hven-, a -mve ni. De a 'mu, nɔ- yi 'a mu 'klɔ -nyi. Bu nve nɛ 'a mu, de a 'mu, ε nɔ- -tui 'li 'a mu -wɔv 'kwli bu. A kɔ Nyɔsua a -Hihiu 'hven-, a -mve ni, 'a nve nɛ 'aan 'bio, 'a yuyruɔ nyai. ²-Tɛ ε ni 'mu le, ba nunve -ni, ba kɔ -wɔv ni -do, ba -mve, ba 'winwin win' le. 'Bu mɔ, 'ba yi-t le ni ni, 'n di nu dɔdu diaki. ³'Bu mɔ, 'ba yi de ni ni, a 'ni 'hie 'li 'a mu ni -do a -ti 'lu -mɔ le, kɔ, a 'ni 'yaa 'lu 'aan dɔnu, kɛɛ, ba -tɔ 'li 'aan dɔnu. Ba 'ye 'aan 'bio -wɔ yi nyibli, -v ni 'v 'a mu 'lu yi. ⁴Nyiblo 'bu ni 'v, yɔnɔ-tebli -mu', -ε di 'a 'bio -hɛɛ -ni, ε nɔ- bu nu. A 'ni 'nuo 'li -tebli -mu', -ε di 'a mu ni -do -hɛɛ -ni. ⁵Ba kɔ 'lule-hihiedu -mu', -Yusu 'Kɔsu kɔ la.

⁶ E mɔ -han-ti, -Yusu 'ε mɔ Nyɔsua,
kɛɛ, ε 'ni -tu-o la ca,
'ki bu -he -tɛ Nyɔsua ni 'mu.

⁷ Kɛɛ, ε hie 'v Nyɔsua a 'mu bu,
'ε -he Nyɔsua a -kvannunyo, 'ε -he -tonyiblo -we.

⁸ -Tɛ ε -hɛ -tonyiblo,
-ε bi ε -tɔ 'li 'a dɔnu ni,
'ε -tuu 'v Nyɔsua, 'ti- 'ε 'ku.
'Kɔkɔv a 'mu, ε 'ku,
ε nɔ- mɔ bu kɔv 'v-v tugbe 'yie,
-ε mɔ -tu'kɔkɔv.

⁹ E nɔ- nu-o, Nyɔsua 'ε 'yaa 'v-v 'v,
'ε ni 'v -tebli a pepe 'lu yi,
'ε -tue-e 'nyre -mu', -ε ni 'v 'nyre a pepe 'lu yi,

¹⁰ -ε di-e nu, nyibli a pepe, kɔ 'a -nɛ -dedede 'hven-,
-v ni 'li yakɔ 'kwli,
kɔ 'ki 'nɛ- -tutu ki,
kɔ 'ki 'li -tutu bu,
'bu mɔ, 'bu 'win -Yusu a 'nyre,
'waa pepe, v 'mu 'li di,
v 'mu-v kwli yi bu bla,
'ki 'v 'a 'v-tuule a -ta'.

¹¹ A -nɛ nyiblo 'bu ni 'v, ε di-e 'ni hla, -ε mɔ,

-Yusu 'Klɪsu, ɛ nɔ- mɔ Kɔkɔnyɔ.
 -Ɛ -bɪ v di -nyi 'a 'Bai Nyɪsua -tɪ a 'yɪ'buale.

'Kɪ 'lɪ -tebli-hvɪnnunyɔ 'nyɪ, ba 'wɪ nyahroyɔ yɪ, -v yɪ wlɪn

¹²'Na nɪnatumupv -na, 'bɪ a yɪ-e nɪ, -te -Yusu nu 'v Nyɪsua a 'v=tuule, 'aan 'mumu, ba =tuu 'v Nyɪsua 'v -wɛ. Tɪ -mɔ' -kɔ 'yri 'n nɪ la 'lɪ 'a mɔ 'nyɪ, a =tui la 'v=v nɪ. Dɛ -bɪ 'n 'yɪ 'kɪ 'lɪ 'a mɔ 'nyɪ -nɪ, ba 'cɪbɪ 'v 'a 'v=tuule, bu -hɪ 'v 'v=tuule -mɔ', a kɔ la 'kɪ 'v=v -mɔ, tɪ -mɔ' -kɔ 'yri 'n nɪ la 'lɪ 'a mɔ 'nyɪ. Ɛ =hɛn 'nyre, wɔwa Nyɪsua wa 'a mɔ, ɛ -hvɛ=ɛ nɪ, 'kɪ 'lɪ 'aan -nɛ 'kɪbɪa kɪ, ba nu -kvan, 'kɪ 'lɪ Nyɪsua a pipie a 'tu 'kwli, ¹³-kɔtɪ Nyɪsua a =gbɛv, ɛ nɪ -kvan, 'kɪ 'lɪ 'aan =wli kɪ, -ɛ di-e nu, -tebli -mɔ', -ɛ yɪ 'a plɔ -blee -nɪ, a 'mɔ=v -nɔv -nɪ, kɔ, a 'mɔ=v nu. ¹⁴'A -nɛ =dedede, a di nu, a 'nɪ 'pɔpɔlɛ 'lɪ wlɔn lɛ, kɔ, a 'nɪ 'nuo 'lɪ 'blɪnɪ, ¹⁵-ɛ di-e nu, a 'mɔ 'v yɪ 'sɪi -nɪ, yɪnyredɛ =dɔ 'nɪ -ha 'lɪ 'a mɔ 'lɪ nɪ, kɔ, a 'mɔ Nyɪsua a 'yonɔdɔ -mɔ' pɔ, -v 'yɛ nɪ nu -tebli -hvɪn lɛ. Nyɪbɪlɪ, -v kɛɛ 'waa 'bɪo, v nɔ- kɔ 'nyɪ a nɪ 'lɪ. Nyɪbɪlɪdɔ a 'mɔ, 'waa 'klɔ nyre yɪ. 'Kɪ 'lɪ nyɪbɪlɪdɔ a 'mɔ 'nyɪ, ba 'wɪ-v nyahroyɔ yɪ, -v yɪ wlɪn. ¹⁶Ba lee =nɔ windɔ -bɪ, -ɛ yɪ nyɪbɪlɪ 'klɔ yrayrɔ -nyɪ. 'Bɪ mɔ, 'ba yɪ-v lɛ nɪ nɪ, -nyrɔwɔ -mɔ' -kɔ 'yri -Yusu 'Klɪsu di ya de, 'n di pɔ 'aan -plɪ, -kɔtɪ dɛ a 'mɔ, ɛ di-e nyɪbɪlɪ 'nɪ -tɔɔ -nɪ, -ɛ mɔ, -kvan 'yakla -bɪ, 'n nu 'lɪ 'a mɔ 'nyɪ, ɛ 'yɪ dadɔ a -kvan 'pɔ.

¹⁷'Aan -Yusu a =wlv a yɪkuole, ɛ 'wɪ-v -cɔhlɔn yɪ, a yɪ pɪ, 'kɪ 'v Nyɪsua ye'. 'Bɪ kɔ bu 'la 'mɔ, 'na -hlɔ di 'wɪ -cɔhlɔn yɪ -wɛ, 'n pɪ 'aan -cɔhlɔn a 'mɔ kɪ. 'Bɪ nɪ 'mɔ lɛ, -ɛ -bɪ 'n di kɔ plɔ a bleelɛ, 'mɔ dɔdɔ nu, 'n kɔ 'aan pɛpɛ 'hvɛn-. ¹⁸Ba kɔ plɔ a bleelɛ -wɛ, a 'mɔ dɔdɔ nu, a kɔ 'mɔ 'hvɛn-.

Timote kɔ Epafroditɪ 'hvɛn-

¹⁹'N yɪ-e nɪ, 'bɪ mɔ, -aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'bɪ -hva=a, 'n 'tɪɛ yɛ 'lɪ 'a mɔ Timote -mɔ nɪ, -ɛ di-e nu, 'bɪ -hɪan -mɔ, ɛ 'mɔ 'mɔ -lee -nɪ, -te a nu 'lɪnɪnɪ, titie a 'mɔ, ɛ 'mɔ 'lɪ 'mɔ =wlv 'kwli bɪ =tu. ²⁰Nyɪblo =dɔ 'yɪ 'nɛ- -nɪ, -bɪ kɔ 'na 'lɪlɛ-hihie, 'bɪ 'yɪ Timote nɪ -do 'pɔ. ²¹Nyɪbɪlɪ a pɛpɛ -bɪ -mɔ', v yɪ -hie v nɪ -do a -tebli a -tɪ 'lu -mɔ lɛ. Ʈ 'nɪ -hie-e lɪ -Yusu 'Klɪsu a -tebli a -tɪ 'lu -mɔ lɛ. ²²Timote -mɔ -bɪ, a yɪ-e nɪ, -ɛ mɔ, ɛ mɔ -haannyɪblo -nɪ. Ɛ kɔ 'mɔ 'hvɛn-, -a pɔ nyɪbɪlɪ Nyɪsua a -haantitie. Ɛ yɪ 'mɔ 'nɪ -hɛɛ -nɪ, 'kɪ 'lɪ -kvan a 'mɔ 'kwli, =wɪ yɪ -te 'yɪ 'yɛ nɪ -hɛɛ wɛn 'a 'bai. ²³'A -tɪ, 'n yɪ-e nɪ, -ɛ mɔ, -nyrɔwɔ, v di 'na -bati pɔ, 'n di tɛ=ɛ bɪ, ɛ 'mɔ 'lɪ 'a mɔ -mɔ di. ²⁴'N yɪ-e nɪ -wɛ, -ɛ mɔ, 'bɪ mɔ Kɔkɔnyɔ a kɪwɛɛnɛ, 'n 'tɪɛ di 'lɪ 'a mɔ -mɔ nɪ.

²⁵Nyɪblo -bɪ, -ɛ mɔ Epafroditɪ, a -nyɪ mɔ -hɛɛlɛ, -ɛ ya mɔ 'mɔ=v yɪ, ɛ kɔ 'mɔ 'hvɛn-, -a nu -kvan. 'Ɛ mɔ -tɛɛ, -a nu -kvan dɪaktɪ. 'N 'yɛ-e nɪ, -ɛ mɔ, ɛ nɔɔ 'v lɛ, 'kɪ =bɪ tɛ=ɛ bɪ, bɪ di 'lɪ 'a mɔ -mɔ, ²⁶-kɔtɪ ɛ -hvɛ=ɛ nɪ, bɪ di 'lɪ 'a mɔ -mɔ, ɛ 'mɔ 'a mɔ 'yɛ. 'Aan nyɪ ni-e nɪ dɪaktɪ, -kɔtɪ ɛ yɪ-e nɪ, a 'wɪn nɪ, -ɛ mɔ, 'a 'hɪv yɪ mɔ 'nɪ hɛn. ²⁷'Ɛ mɔ -han-tɪ, 'kɔvɛ, -ɛ nɪ mɔ=v, ɛ dɔv=a 'lɪla. Kɛɛ, Nyɪsua yru 'a nyɪ, 'ɛ -wɛɛ nɛ 'a 'kɔvɛ. Ɛ 'yɪ ɛ nɪ -do 'pɔ,

Nyɩsua 'yɩ 'a nyat -yru. 'Na 'mumu a 'mu, ε yru 'na nyat nɩ -wε, -ε di-e nu, 'kla-wliye'yɩya 'nɩ -ha 'mu kɩ ye. ²⁸ Ε nɔ nu-o, 'nɩ -hve =bu lee =ne, bu di 'lɩ 'a mu -mɔ, -ε di-e nu, 'ba 'ye-e, a 'mu dɔdɔ nu, kɔ 'na 'mumu, 'mu =wɩ a lɛnaale 'kee -nɩ. ²⁹'A tɩ, 'bu di 'lɩ 'a mu -mɔ, ba 'ble-e kua -tεε, 'kɩ 'lɩ dɔdɔkue 'kwɩ. Ba -nyi Nyɩsua 'wio, 'a -tɩ. -Tε ε nɩ 'mu, nyibli -mu', -v nɩ 'mu lɛ, ba -tuu 'v =nu 'v, ³⁰-ε nu-o, ε dɔa 'kukuu, -Yusu 'Kɩsu a -kvan a -tɩ. Ε nu 'aan 'lɩ a -kvan, 'kɩ 'nε- 'mu 'hvi, ε dɔa 'kukuu, 'na -hεεle a -tɩ, =wɩ yɩ, -tε a di wen nu, a 'mu wen 'mu -hεε -nɩ, 'bu mɔ, 'ba nɩ wen 'nε- 'mu 'hvi.

-Tε Nyɩsua nɩ 'v -aan 'byt'siile, 'kɩ 'v 'a dɔnɔ ye'

3 ¹'Dɩayunɩ -na, 'na le'bwɔwin, ε nɔ- -bu: Ba nu dɔdɔ, -ε nu-o, a kɔ Kɔkɔnyɔ -Yusu 'hven-, a -mve nɩ. -Tɩ nɩ -do -bu, -kɔtɩ 'n 'cru mɔ 'a mu -mɔ, ε nɔ- 'n di kɩ -nuna -nɩ. =Bu di-e kɩ -nuna -nɩ, ε 'nɩ -wε-ε 'lɩ 'na 'klɩ, -kɔtɩ ε mɔ -hεεle =nɔ, 'kɩ 'v 'a mu -mɔ. ²Ba =tu 'aan dɔnɔ 'yie, 'kɩ 'v nyibli -mu' -mɔ, -v nɩ yɩnyre-kvan, 'tɩ- -v mɔ hitɔnyɔ. Nyibliɔv a 'mu, v yɩ nyre 'cve yɩ, 'v tve nyibli, 'kɩ bu 'bε yre. 'Bu yɩ nyibli yre nɩ 'bε, -tε -Juukve nɩ 'a nunuo, v nu- -mɔ -bɩ, v wen 'nɩ, nɔ- nɩ-e, nyibli a 'mu, 'v yɩ -tεε a Nyɩsua a nyibli -hε. Kεε, ε 'yɩ 'mu le -nɩ. ³Kεε, ε 'yɩ 'hvi a yruule =dɔ 'pa-, ε 'nɩ -nu-o lɩ-tɩ, nyiblo 'nɩ -hε-ε lɩ Nyɩsua a dakɔtayɩ. 'A mu -mɔ Nyɩsua a -tεε a dakɔ, -ε nu-o, 'a -Hihɩu, ε nɔ- yɩ 'a mu 'klɩ -nyi, 'kɩ ba nu Nyɩsua a -kvan -tεε. Ε 'yɩ dε -bu, -aan =gbetv, -a -wε 'lɩ -ba nu, -a 'nɩ -kuo=o lɩ-tɩ =wɩv yɩ, kεε, -Yusu 'Kɩsu, ε nɔ- -a kuo =wɩv yɩ, 'kɩ bu wa -a mu.

⁴'Bu mɔ, -tonyibli a nunu-tebli 'bu -wε 'lɩ bu wa wen nyibli, 'mɔ Pɔlv, 'n kɔ wen 'hru, 'kɩ =bu kuo wen -tebli a 'mu =wɩv yɩ. 'Bu mɔ, nyiblo 'bu pɩ lɛ, -ε mɔ, ε kɔ 'v =wɔn, 'kɩ bu kuo nyibli a nunu-tebli a 'mu =wɩv yɩ, 'n yi-e nɩ, -ε mɔ, 'n kɔ 'v =wɔn, 'nɩ -hi 'v nyiblo a 'mu 'v. ⁵-Tɩ kɔ -tɩ 'nɩ pɩ lɛ, 'n kɔ 'v =wɔn, ε nɔ- mɔ, 'mɔ -tεε a Hebrekueyɩ -nɔ. 'Kɩ 'n kɔ 'lɩ Yisraekve a 'blɔgba 'kwɩ. 'N pɩ Besame a -tugba. -Tε v kɔ 'mu, -nyrɔwɩ nɩ -bliɛn-bliɛn a -nyrɔwɩ, -ε bɩ v 'bε 'mu yɩ, =wɩ yɩ -tε -a mu -Juukve a tete nɩ 'a hɩhla. Kve 'v bu de, 'n mɔ la Falisi-tumu a nyiblo =nɔ, -v =tɩi 'v -Juukve a tete a pepe, -v -hi 'v nyibli -bɩ 'v. ⁶'N =tɩi la 'v -a mu -Juukve a 'bli-tebli a pepe nɩ. Ε nɔ- nu-o, 'nɩ gbε la -Yusu a nyibli tɩ 'yakɩ yɩ. 'Nɩ 'wla-a la -Juukve a tete bu nɩ -do -dɔ. 'Bu mɔ, tete a 'v-tuule 'bu yɩ wen 'v nyibli yɩ nɩ 'sii -nɩ, 'kɩ 'v Nyɩsua ye', 'n di wen 'v yɩ 'nɩ 'sii -nɩ pepe.

⁷'Mɔ -bɩ, 'wen 'nɩ, -tebli a 'mu, ε di la 'mu 'nɩ -hεε -nɩ. Kεε, -tε tɩ nε -bu, -tebli a 'mu, ε 'nɩ -da-a lɩ =dedede, 'kɩ 'lɩ 'mu 'yɩ, -kɔtɩ 'n kuo -Yusu 'Kɩsu =wɩv yɩ. ⁸'E mɔ -tεε, -tebli a 'mu, ε 'nɩ -da-a 'kɩ =dedede de, 'kɩ 'lɩ 'mu 'yɩ, -kɔtɩ -bu yɩ 'na Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Kɩsu, ε -hi 'v -tebli a pepe a 'mu nɩ. 'A -nε =dedede, 'n hie kε 'v=v bu, 'na Kɔkɔnyɔ a 'mu, 'a -tɩ. -Tɛbli a 'mu, 'n dεε kε-e 'bali kɩ a -tebli, -ε di-e nu, -Yusu 'Kɩsu 'mu 'na Kɔkɔnyɔ -hε, ⁹kɔ, ε kɔ 'mu 'hven-, -a 'mu -mve pepe. 'Nɩ -pv=v 'kɩ lɛ nɩ de, -ε mɔ, -tε 'n =tɩi 'v -Juukve a tete 'v, ε nɔ- nu-o, 'nɩ 'sii 'v yɩ, 'kɩ 'v Nyɩsua ye'. Dε -mu', -ε yɩ 'v 'mu yɩ 'sii

-ni, 'kɪ 'v=v ye', ε nɔ- -mɔ, =bu -nyi 'na =wlv -Yusu 'Klɪsv. Nyɪsva, ε nɔ- 'sii 'v 'mu yɪ, -kɔtɪ 'n kuo =nɛ =wlv yɪ. ¹⁰De ni -do, 'n =mʋɛ le diakt, ε nɔ- mɔ, =bu yi -Yusu 'Klɪsv pɛpɛ, kɔ 'a 'klɪkɪnɪnu -mʋ', -ɛ -nu, 'ɛ -hɔn 'lɪ 'kʋkʋnyibli 'nyɪ, 'ɛ 'hɪrɪ 'klɔ. 'N -hʋɛ=ɛ ni -wɛ, -tɛ -mʋ', ε nu =hʋɛn a 'yiye, =bu nu =hʋɛn a 'yiye le -wɛ, ε kɔ, =bu -tɪɔ 'lɪ 'na dɪɔnʋ, =wɪ yɪ -tɛ ε nu 'lɪ 'a dɪɔnʋ a 'lɪ-tɪɔlɛ, tɪ -mʋ' -kɔ 'yri ε 'kʋ la, ¹¹-ɛ di=e nu, 'mʋ=v yi -tɛɛ, -ɛ mɔ, Nyɪsva di 'lɪ 'mu 'kʋkʋnyibli 'nyɪ 'nɪ -ha, ε 'mʋ 'mʋ 'klɔ -ha, -tɛ ε nu la, 'ɛ -ha la 'lɪ -Yusu 'kʋkʋnyibli 'nyɪ, 'ɛ -ha la=a 'klɔ.

-A 'tɛ 'yɛ 'v yɪ nɪ -cɛɛ -nɪ

¹²'N 'yɪ le -pʋ, -ɛ mɔ, =haandɛ -mʋ', 'n yɪ -plɛ, 'n -wɛ 'a kʋkɔ -mɔ, kɔ, 'n 'yɪ le -pʋ -wɛ, -ɛ mɔ, 'n =cɛɛ 'v yɪ nɪ. Kɛɛ, 'n =tɪ 'v 'klɪ, 'nɪ mii ye', 'kɪ 'v Nyɪsva a 'hru wɔn, -ɛ di=e nu, 'mʋ =haandɛ a 'mʋ kɪ yɛ, 'mʋ=v kʋa 'ble, -kɔtɪ 'na 'mumu, -Yusu 'Klɪsv 'ble 'mʋ kʋa, 'nɪ -hɛ 'a nyiblo. ¹³'Diayɪnʋ -na, 'n 'yɪ le -pʋ, -ɛ mɔ, 'n -wɛ =haandɛ a 'mʋ, 'a kʋkɔ -mɔ. Kɛɛ, de ni -do, 'n ni, ε nɔ- mɔ -tebli -mʋ', -ɛ -hi, 'n -hrui 'a -tɪ -mɔ, 'nɪ 'gbɛ ci, =wɪ yɪ cigbɛ'gbanyɔ, 'nɪ =tɪ 'v 'klɪ, 'nɪ mii ye', -ɛ di=e nu, =haandɛ -mʋ', -ɛ ni 'lɪ 'mʋ ye', 'mʋ=v kɪ yɛ. ¹⁴'N 'gbɛ ci, -tɛ -mʋ', 'na 'yie tɛ 'lɪ le, 'kɪ 'n mi 'lɪ, -ɛ di=e nu, =haandɛ gbagbʋ -mʋ', Nyɪsva dɛ -a mʋ -mɔ, 'mʋ=v kɔ. =Haandɛ a 'mʋ, nɔ- mɔ =bu ni 'v=v 'hʋɪ, 'kɪ 'lɪ yakɔ 'kwli, dɛ -mʋ', -Yusu 'Klɪsv -nu a -tɪ.

¹⁵-A mʋ -bʋ, -v 'yɪ 'kɪ 'yonʋ 'pa-, 'kɪ 'v Nyɪsva a 'hru wɔn, kɛ- -a kɔ -ba nu 'lu a lɛ-hihie. 'Bʋ mɔ, nyiblo =dʋ 'bʋ nɪ 'v, 'bʋ 'yɪ 'lule-hihiedʋ a 'mʋ -kɔ, Nyɪsva di =nɛ=ɛ 'nɪ -tɔɔ -nɪ. ¹⁶De gbagbʋ, ε nɔ- mɔ: 'Hru nɪ -do -mʋ', -a -tʋa la 'lɪ nuna, nɔ- -ba 'cibi 'v -ba na.

¹⁷'Diayɪnʋ -na, 'aan pɛpɛ, ba -ha 'lɪ 'na -pɪ le. Nyibli -mʋ', -tɛ 'n ni nuna, -v ni nuna le, v nʋ- ba ta 'v -mɔ le. ¹⁸ɛ kɔ nyibli -hʋɔhʋɪ, 'waa nunuklɔ 'ɛ tʋɛ =nɛ nyibli yɪ, -ɛ mɔ, v mɔ -Yusu 'Klɪsv -mʋ', -ɛ 'kʋv 'v tugbɛ 'yie a yraanyibli -nɔ. 'N -tʋa la 'lɪ-tɪ 'aan leelɛ, see la a ti 'yri. -Tɛ ti nɛ -bʋ, 'n ni 'lɪ wuwe 'kwli, 'nɪ hɛ 'a mɔ=ɔ yɪ dɛ. ¹⁹Lɛ'bɔɔtɪ 'yri, Nyɪsva di nyibli a 'mʋ bʋ 'nɪ -wɛ, -kɔtɪ v 'nɪ -kʋɛ=ɛ Nyɪsva =wien le. -Tɛbli -mʋ', 'waa =wɪ -hʋɛ, ε nɔ- v yɪ =wien le kʋɛ, 'v ni -tʋɪ-tebli le, 'v pɪ 'waa dɪɔnʋ a -pli, 'kɪ 'v -tʋɪ-tebli a 'mʋ a -ta'. 'Klɔ -bʋ kɪ a -tebli nɪ -do, ε nɔ- kɔ -tɪ v yɪ 'lu -mɔ le -hie. ²⁰-A mʋ -mɔ -bɪ, 'kɪ -a kɔ 'lɪ yakɔ 'kwli. -Aan Kʋkʋnyɔ -Yusu 'Klɪsv, -ɛ mɔ -aan Wanyɔ, ε nɔ- -a yɪ -plɛ. 'Kɪ ε di 'lɪ yakɔ a 'mʋ 'kwli -hɔn. ²¹'Bʋ -di, -aan -plahʋ -bʋ, -ɛ 'yɪ 'klɪ -kɔ, ε di=e 'nɪ 'cɪcɪ -nɪ, -ɛ di=e nu, ε 'mʋ 'a 'hʋɪ -mʋ' yɪ 'wɪ, -kɔtɪ a 'yɪ'bʋbʋa. 'A 'klɪ -mʋ', ε ni, 'ɛ kɔɔ nɛ 'a -nɛ =dedede win kɪ, ε nɔ- ε di nu, ε 'mʋ -aan 'hʋɪ a 'mʋ 'cɪcɪ -nɪ.

Lɛ'bɔɔ-tɔwin

4 ¹'A -tɪ, 'na 'diayɪnʋ, 'n nʋɛ -nɪ, 'a mʋ -mʋ', -v mɔ Kʋkʋnyɔ a nyibli, ba 'nɛɛ 'v yɪ bʋ, 'kɪ 'v Kʋkʋnyɔ a =wlv a yɪkuolɛ a -ta'. 'N nʋɛ nɛ 'a mʋ nɪ diakt. 'Aan 'yiyetʋ ni 'mʋ nɪ. 'N ni dɔdʋ, 'aan -tɪ. 'A mʋ -mɔ yruuledʋ -mʋ', -ɛ tʋɛ =nɛ nyibli yɪ, -ɛ mɔ, 'na -kʋan nɔ yɪ.

²A mu nɔgbɛ -mu', -v mɔ Efodi kɔ Setisi 'hɔen-, ba 'wɔnwɔn win' lɛ, -tɛ a mɔ -Yusu a nyibli a -ti. ³-Mɔ -bɛ -mu', -ɛ mɔ 'na nɔnatumu, 'ti- -ɛ kɔ 'mu 'hɔen-, -v ni -kuan, -hɛɛ nɔgbɛ nɛ 'hɔen a 'mu, -kɔti v kɔ 'mu 'hɔen-, -a nu -kuan dɔakti, kɔ, =a 'ye =hɔen, -ɛ di-e nu, Nyɛsua a -haantitie 'mu bu 'hɛɛn -ni. V kɔ 'mu 'hɔen-, kɔ Klema, kɔ Nyɛsua a -kɔannunyibli -bɛ 'hɔen-, -a bibi 'yi lɛ, =a nu -kuan. 'Waa pɛpɛ a 'mu, Nyɛsua 'cɛti 'waa 'nyre ni, 'ki 'li 'cɛɛn -mu' 'kwli, -ɛ mɔ nyibli -mu', -v kɔ 'klɔ yrayru a 'cɛɛn.

⁴Ba nu dɔdɔ 'a -nɛ ti, -kɔti a mɔ Kɔkɔnyɔ -Yusu a nyibli -nɔɔ. 'N nɔnɛɛ ki de, ba nu dɔdɔ. ⁵Ba nu-o, -ɛ di-e nu, nyibli a pɛpɛ 'mu=v 'ye, -ɛ mɔ, 'aan =wɔ nɔ yi. Ba kɔ 'a yiyie, -ɛ mɔ, -aan Kɔkɔnyɔ 'tɛ di ni. ⁶=Dedede 'ni 'yaa 'li 'a mu 'kla -wliye, kɛɛ, ba lee Nyɛsua -tebli ni -tie -mu', a -hɔɛ. Ba da-a, 'ki bu -hɛɛ nɛ 'a mu, kɔ, ba -nyi-e 'wio. ⁷Bu mɔ, 'ba yi-i lɛ ni ni, Nyɛsua di -nyi 'a mu kɔbɔwɛɛnɛ. Nyɛsua a kɔbɔwɛɛnɛ a 'mu, ɛ -hi 'v -tebli a pɛpɛ -mu' ni, -tonyibli yru'i lɛ, 'ti- ɛ 'mu 'aan =wɔ 'yie =tu, -kɔti a kuo -Yusu 'Kɛsɔ =wɔ yi.

⁸Dɔayɔnɔ -na, de -kɔ ki 'n di 'v -yrɛɛ -ni, ɛ nɔ- -bu: Ba -hie yɔnɔ-tebli -mu' 'lu -mɔ lɛ, nyibli di 'nyre lɛ pɔ. ɛ mɔ =haan-tebli -nɔɔ, -a =tui 'v, -ɛ 'sii 'v yi, -ɛ yi nyibli a plɔ -blee -ni, kɔ, -kɔti a 'yi'buale. -Tebli a 'mu, ɛ nɔ- ba -hie 'lu -mɔ lɛ. ⁹-Ti -mu', 'n tɔɔ 'a mu, a 'ble-e kɔa, kɔ, -tebli -mu', a 'wɔn 'li 'mu wɔn, 'n -nu, a 'ye, ɛ nɔ- ba nu -wɛ. Nyɛsua, -ɛ yi -tonyibli kɔbɔwɛɛnɛ -nyi, ɛ di 'v 'a mu -mɔ 'ni nu.

-Tebli -mu', v -nyi Pɔlɔ, nɔ- kɔ 'wio ɛ pɛ bu

¹⁰'N yi -nyi Kɔkɔnyɔ -Yusu 'wio, kɔ, 'ni ni dɔdɔ dɔakti, -kɔti a pɔ 'na -ti =wɔl -mɔ lɛ de. 'ɛ mɔ -tɛɛ, a pɛ mɔ 'na -ti =wɔl -mɔ lɛ, kɛɛ, a 'yi mɔ 'hru -kɔ, 'ki ba -hɛɛ mɔ 'mu. ɛ nɔ- nu-o, 'ɛ gba ti -hɔɔhɔi, 'ki a 'yi 'mu -hɛɛ -ni. ¹¹ɛ 'yi -bɛ -bu 'yi de -kɔ a -ti, -bu nu 'a hɔhɔ lɛ. 'ɛ mɔ -tɛɛ, 'n 'nyi-i ni, 'ki -bu kɔ plɔ a bleelɛ, 'na -kɔ de, kɔ 'na =yi de -kɔ. ¹²=Dedede 'bu 'yi 'v -ni, -tɛ 'n di nu, 'ti- 'mu dididɛ 'ye, 'n yi-e ni, kɔ, -tɛ 'n di nu, -tebli 'bu -hu, 'n yi-e ni -wɛ. 'Ki 'v 'a -nɛ =tadɔ, kɔ 'ki 'v 'a -nɛ =dedede -mɔ, 'n 'nyi-i ni, -tɛ 'n di nu, 'ti- 'mu plɔ a bleelɛ kɔ, 'ye -bu -bu kɔ dididɛ, 'ye -bu 'kanɔ bu yi 'mu ni ni, mɔ 'ye -bu 'n kɔ de, kɔ, 'ye -bu 'mɔ =yi de -kɔ. ¹³'N -wɛ 'li 'a -nɛ de ni, -kɔti -Yusu 'Kɛsɔ, nɔ- yi 'mu 'klɛ -nyi.

¹⁴'Ye -bu ɛ ni 'mu lɛ, kɛɛ, -tɛ a -nu, 'a -hɛɛ 'mu, 'ki 'li 'na -hɔen a 'yiyie 'kwli, ɛ mɔ =haandɛ -nɔɔ. ¹⁵'A mu Filipudɔ a nyibli, a yi-e ni, ti -mu' -kɔ 'yri 'n -tɔa la 'li 'a mu -Yusu a -ti a leelɛ, 'ki 'li Masɔdvanibɔgba 'kwli, kɔ, -tɛ 'n -hɔn la 'li 'a mu -mɔ, 'a mu ni -do, 'a mu -yi la 'mu -hɛɛ -ni. 'A mu -mɔ -Yusu a nyibli ni -do -mu', 'n pɔ Nyɛsua a -haantitie, 'ti- 'n -wen, 'ki -bu -hɛɛ 'mu. ¹⁶-Tɛ 'n ni la 'li Tesalonikɔdɔ 'kwli, 'ki 'li ti blebli 'kwli, -tebli -mu', 'n yi la -kɔ, ɛ nɔ- a ye la 'mu yrɛ. ¹⁷ɛ 'yi -bɛ -bu =mɔɔɔ lɛ, 'ki ba ya 'mu -tebli yrɛ, kɛɛ, 'n kɔ plɔ a bleelɛ, -kɔti Nyɛsua di nu 'a mu -haandɛ -mɔ, 'ki 'v de -bu, a ni a -ta'.

18-Tɛbli a pɛpɛ -mʊ', a ya mɔ 'mʊ yɪ, 'n 'ye mɔ-ɔ ni. Ɛ -hi 'v -tebli -mʊ' ni, 'na -wlu yɪ mɔ -hre. -Tɛ 'n 'ye mɔ -tebli -bu, Epafroditɪ ya mɔ 'mʊ yɪ, 'na -tebli a pɛpɛ -cɛ ni. -Tɛbli a 'mʊ, ɛ 'wɪ -cɔhlɔn -mʊ', -ɛ pɪ hunhrɔn yɪ, Nyɪsua ween ki, 'tɪ- -ɛ kwɛɛ -nɛ ki -tɛɛ.

19Nyɪsua -bu, 'n dɛ, 'a kɔkɔ-tebli -hu ni. -Tɛbli ni -tie -mʊ', a 'yɪ -kɔ, 'kɪ ɛ di 'lɪ -nʊ -Yusu 'Klɪsʊ 'lɪ -naa -ni, ɛ 'mʊ 'a mɔ-ɔ -nyɪ. 20-Tɪ a 'yɪ'buɔɔa, 'kɪ 'v -aan -nɛ 'Baɪ Nyɪsua -mɔ, -tɛ 'klɔ tɛ yɪ bu. Ke- bu ni 'mʊ.

Tiiwin

21'N 'beti -Yusu 'Klɪsʊ a nyibli a pɛpɛ, -Yusu a nyibli -bu, -v kɔ 'mʊ 'hʊɛn-, -v ni 'nɛ- -tɛ ni -do, v 'beti 'a mʊ -wɛ. 22-Yusu a nyibli a pɛpɛ, v 'beti 'a mʊ, sɛyɪ-sɛyɪ, -Yusu a nyibli -bu, -v ni 'nɛ- 'kɔnpʊ a -yaa 'kwli, nu- 'beti 'a mʊ.

23-Aan Kɔkɔnyɔ -Yusu 'Klɪsʊ bu nu 'a mʊ -haandɛ -mɔ.